Lieta Nr.C69360318
Lietas arhīva Nr.CA-0143-20/10

ECLI:LV:KUAT:2020:0702.C69360318.12.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2020. gada 2. jūlijā

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesneses Z. Zaiceva, A. Klaiše un L. Jansone izskatīja rakstveida procesā apelācijas kārtībā civillietu /pers.A/ un /pers.B/ prasībā pret Latvijas Republikas /Atbildētājs A/ un /Atbildētājs B/ par samaksas par darba piespiedu kavējumu, atvaļinājuma kompensācijas, atlaišanas pabalsta un atlīdzības par morālo kaitējumu piedziņu sakarā ar prasītāju apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2019. gada 11. aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2018. gada 5. novembrī /pers.A/ un /pers.B/ cēla Kurzemes rajona tiesā prasību pret Latvijas Republikas /Atbildētājs A/ (turpmāk – /Atbildētājs A/

) un /Atbildētājs B/, lūdzot:

1) piedzīt solidāri no /Atbildētājs A/ un /Atbildētājs B/ /pers.A/ labā atlaišanas pabalstu 3094,72 EUR, vidējo izpeļņu par četrām darba dienām par darba piespiedu kavējumu 299,44 EUR, kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu 12,63 EUR un morālā kaitējuma atlīdzību 1547,36 EUR;

2) piedzīt solidāri no /Atbildētājs A/ un /Atbildētājs B/ /pers.B/ labā atlaišanas pabalstu 5532,96 EUR, vidējo izpeļņu par četrām darba dienām par darba piespiedu kavējumu 267,68 EUR, kompensācijas starpību par neizmantoto atvaļinājumu 54,62 EUR un morālā kaitējuma atlīdzību 1383,24 EUR.

Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

[1.1] /pers.A/ saskaņā ar 2012. gada 11. janvārī noslēgto štata civilā darbinieka darba līgumu Nr. 1176 no 2012. gada 11. janvāra līdz 2018. gada 31. augustam bija darba tiesiskajās attiecībās ar /Atbildētājs A/, kurā tika nodarbināta nepārtraukti astoņus gadus un sešus mēnešus.

/pers.B/ saskaņā ar 2006. gada 8. februārī noslēgto štata civilā darbinieka darba līgumu Nr. 267 no 2006. gada 8. februāra līdz 2018. gada 31. augustam bija darba tiesiskajās attiecībās ar /Atbildētājs A/, kurā tika nodarbināta nepārtraukti 25 gadus, vienu mēnesi un astoņas dienas.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 31.pantu un Nacionālo bruņoto spēku likuma 3.panta otro daļu faktiskais atlīdzības maksātājs ir /Atbildētājs B/.

[1.2] 2018. gada 6. augustā prasītājām izsniegti 2018. gada 12. jūlija brīdinājumi, ar kuriem piedāvāti darba līguma grozījumi. Prasītājas piedāvātajiem darba līguma grozījumiem nepiekrita un līdz ar to, /Atbildētājs B/ ar 2018. gada 30. augusta pavēli Nr. 788 izbeidza darba tiesiskās attiecības ar prasītājām.

Faktiski uzteikuma pamatojums atbilst Darba likuma 98. panta pirmajai daļai, 101. panta pirmās daļas 9. punktam un 104. panta pirmajai daļai.

[1.3] Atbildētājiem ir pienākums izmaksāt prasītājām atlaišanas pabalstu atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk – Atlīdzības likums) 17. panta pirmajai daļai, /pers.A/ izmaksājams atlaišanas pabalsts divu mēnešu vidējās izpeļņas apmērā – 3094,72 EUR, bet /pers.B/ četru mēnešu vidējā izpeļņa 5532,96 EUR.

[1.4] Darba tiesiskās attiecības ar prasītājām tika izbeigtas, neievērojot Darba likuma 101. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto viena mēneša uzteikuma termiņu. Uzteikuma termiņš beidzās 2018. gada 6. septembrī, nevis 2018. gada 31. augustā, kā to uzskatījuši atbildētāji, tādēļ no atbildētājiem solidāri prasītāju labā piedzenama atlīdzība par darba piespiedu kavējumu par četrām darba dienām.

Tāpat prasītājām pienākas lielāka kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu nekā tika izmaksāta.

[1.5] Atbildētāji īsteno bosingu, atlaišanas pabalsts prasītājām nav izmaksāts tīši, ļaunā nolūkā, nevis aiz neuzmanības. Prasītājas godprātīgi un pašaizliedzīgi ilgstoši strādājušas pie darba devēja, viņām nav bijuši disciplināri pārkāpumi, abas vairākkārt saņēmušas vadības pateicības par darbu, līdz ar to prasītājām ir tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzību vienas mēneša vidējās izpeļņas apmērā.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2019. gada 11. aprīļa spriedumu prasība par samaksas par darba piespiedu kavējumu, atlaišanas pabalsta un atlīdzības par morālā kaitējuma piedziņu noraidīta, tiesvedība prasības daļā par kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu piedziņu izbeigta.

Spriedums pamatots ar turpmākiem motīviem.

[2.1] Lietā nepastāv strīds par faktu, ka /pers.A/ bija darba tiesiskajās attiecībās ar /Atbildētājs A/ kā civilā darbiniece no 2010. gada 1. februāra /pers.A amats/ amatā un darba tiesiskās attiecības ar /pers.A/ izbeigtas 2018. gada 31. augustā.

/pers.B/ bija darba tiesiskajās attiecībās ar /Atbildētājs A/ kā civilā darbiniece no 1993. gada 22. jūlija /pers.B amats/, darba tiesiskās attiecības ar /pers.B/ izbeigtas 2018. gada 31. augustā.

Ar darba līgumu uzteikumu prasītājas iepazīstinātas 2018. gada 6. augustā.

[2.2] Tiesa, izvērtējot darba līguma uzteikuma saturu, atzīst, ka /Atbildētājs A/ likumā izvirzītās prasības attiecībā uz darba līguma uzteikuma saturu nav ievērojusi, jo norādot uz nepieciešamību veikt organizatoriska rakstura pasākumus, kas saistīti ar /struktūrvienības nosaukums/ pārvietošanu no /Apdzīvotas vietas nosaukums/ uz /apdzīvotas vietas nosaukums/ un /Atbildētājs A/ brigādes darba vadīšanu no jaunās dislokācijas vietas, sākot ar 2018. gada 1. septembri, vienlaikus piedāvājot prasītājām turpināt darba tiesiskās attiecības atbilstoši grozītiem līguma noteikumiem (darba izpildes vieta tiek noteikta /Apdzīvotas vietas nosaukums/), uzteikumā netiek iekļauti apstākļi, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā atbilstoši Darba likuma 101. panta pirmajā daļā paredzētajiem darba līguma uzteikšanas pamatiem.

Darba līgums bija uzsākāms saskaņā ar Darba likuma 101. panta pirmās daļas 9. punktā norādītajiem pamatiem sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu. Darba devējai šajā gadījumā, pirmkārt, uzteikumā bija jānorāda apstākļi, kas konkrētajā gadījumā pamato darbinieku skaita samazināšanu (amata vietu likvidēšana /Apdzīvotas vietas nosaukums/), otrkārt uzteikumā jāpaziņo, ka darbinieku nav iespējams nodarbināt citā darbā. Šāda izklāsta neesamība prasītājām izsniegtajā darba devēja uzteikumā atzīstama par Darba likuma 102. panta pārkāpumu.

/Atbildētājs A/ 2018. gada 6. augustā uzsakot prasītājām darba līgumu un izbeidzot darba tiesiskās attiecības ar prasītājām 2018. gada

31. augustā, nav ievērojusi Darba likuma 103. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto viena mēneša termiņu darba līguma uzteikumam.

Tiesai nav pamata apšaubīt, ka prasītājas turpināt darba tiesiskās attiecības atbilstoši grozītiem darba līguma noteikumiem nevēlējās, līdz ar to no minētā viedokļa nebija ieinteresētas apstrīdēt darba devējas uzteikumu.

[2.3] Pastāvot strīdam par tiesībām saņemt atlaišanas pabalstu saskaņā ar Atlīdzības likuma 17. panta pirmo daļu, tiesai šāda prasījuma apmierināšanai ir jākonstatē minētajā normā norādītie apstākļi.

Darba devēja pienākums izmaksāt atlaišanas pabalstu ir saistīts ar apstākļiem, kas atbilstoši Darba likuma 102. panta nosacījumiem tiek norādīti darba devēja uzteikuma pamatojumā un ir par pamatu darba tiesisko attiecību izbeigšanai. Tādēļ prasījums par atlaišanas pabalstu piedziņu ir pakārtots prasījumam par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu situācijā, kad darba devējs nav ievērojis Darba likumā izvirzītās prasības attiecībā uz darba līguma uzteikšanu.

Prasītājas prasības pieteikumu iesniegušas tiesā 2018. gada 5. novembrī, neapstrīdot darba devējas uzteikumu. Prasītājas ir nokavējušas Darba likuma 122. pantā noteikto termiņu prasības celšanai par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu. Secīgi tiesa nav tiesīga vērtēt darba līguma uzteikuma procedūras un darba devēja uzteikuma pamatā esošo apstākļu pamatotību un atbilstību Darba likuma prasībām.

[2.4] Prasījumi par vidējās izpeļņas par piespiedu darba kavējuma laiku piedziņu, atlaišanas pabalsta piedziņu ir izrietoši un savstarpēji pakārtoti darba devēja uzteikuma pamatojumā norādītajam tiesisko un faktisko apstākļu kopumam. Ievērojot Darba likuma 126. panta pirmās daļas nosacījumus, tiesa atzīst, ka prasījumi par Atlīdzības likuma 17. panta pirmajā daļā paredzētā atlaišanas pabalsta piedziņu un atlīdzības par piespiedu darba kavējuma laiku piedziņu ir noraidāmi.

[2.5] Tiesa konstatē, ka prasījums daļā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu nesatur apstākļu izklāstu, kas darba devējas rīcību, uzsakot prasītājām darba tiesiskās attiecības un neizmaksājot atlaišanas pabalstu, būtu saistāma ar Darba likuma 29. panta astoto daļu.

Darbinieka prettiesiskas atlaišanas fakts pats par sevi nav priekšnoteikums saistību tiesību vispārējo noteikumu regulējošā Civillikuma 1635. panta piemērošanai.

Morālā kaitējuma atlīdzināšana darba tiesiskajās attiecībās ir izvērtējama atbilstoši Darba likuma 29. panta astotajai daļai, kurā šāda atlīdzināšana paredzēta gadījumā, ja darba devējs pārkāpis atšķirīgas attieksmes aizliegumu un aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas. Atbilstoši šai normai prasītājam ir jāpierāda, ka viņam ar darba uzteikumu ir nodarīts morālais kaitējums.

Prasījuma pamatā netiek norādīti arī apstākļi, kas veido Civillikuma 2352.[1] pantā paredzēto tiesisko sastāvu, kas paredz atbildētāja pienākumu novērst personas goda un cieņas aizskārumu.

Līdz ar to prasība daļā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu ir noraidāma.

[2.6] Daļā par kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu piedziņu, izbeigta tiesvedība, jo šajā daļā prasītāju pārstāve prasību neuzturēja.

[3] Par šo tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegušas prasītājas, norādot, ka spriedums tiek pārsūdzēts prasības noraidītajā daļā.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Nepastāvēja pamatojums, celt tiesā prasību, lai atzītu uzteikumu par spēkā neesošu. Uzteikuma pamatojumā norādītie faktiskie apstākļi ir saprotami un ļauj secināt, ka uzteikums nav saistīts ar prasītāju prettiesisku uzvedību, vai viņu nepietiekamām spējām pildīt darba pienākumus, bet tā pamatojums ir saimnieciski un organizatoriski darba devēja pasākumi.

Prasība celta par darbiniecēm izmaksājamo naudas summu piedziņu no atbildētājām saistībā ar darba devēja uzteikumu, gan atlaišanas pabalstu, gan zaudējumu atlīdzību par darba piespiedu kavējuma laiku, gan morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, līdz ar to prasības celšanas termiņš vērtējams saskaņā ar Darba likuma 31. pantā noteikto vispārējo noilguma termiņu, kuru prasītājas ir ievērojušas.

[3.2] Tiesai vajadzēja pārbaudīt, vai konkrētajos apstākļos nepastāv Civillikuma 2189. pantā atbildētājai noteiktais pienākums, ka neievērojot vienpusēju, likumā noteikto uzteikuma termiņu, vainīgajai pusei (šajā lietā atbildētājām) iestājas pienākums atlīdzināt otrai pusei - katrai prasītājai nodarītos zaudējumus.

[3.3] Saistībā ar 2018. gada 30. augusta pavēli Nr. 788 id, tiesa nav ņēmusi vērā, ka ne Darba likums, ne Civillikums neparedz kārtību, ka darba devēja rīkojuma dokuments, kuru darba devējs nav uzskatījis par vajadzīgu izsniegt prasītājām, būtu ar augstāku juridisko spēju par darbiniekam oficiāli izsniegtu darba uzteikumu.

Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā, ka atbildētājas 2018. gada 12. jūlijā sagatavotais uzteikums Nr. 2/3.1/1306 un Nr. Nr. 2/3.1/1309 nav nedz atsaukts, nedz grozīts, tas ir spēkā tādā redakcijā kā izsniegts prasītājām.

Lietā ir pierādījumi, ka prasītājas par 2018.gada 30.augusta pavēli Nr. 788 id uzzināja tikai 2018. gada 18. septembrī, kad darba attiecības jau bija izbeigtas.

[3.4] Daļā morālā kaitējuma piedziņu tiesa nav motivējusi, kādēļ prasītāju norādītās ziņas par faktiem, kuras pierāda arī liecinieces liecība, tiesas ieskatā nav pietiekami pierādījumi par morālā kaitējuma nodarīšanu prasītājām.

[3.5] Līdzīgi kā /Atbildētājs A/ /Struktūrvienības nosaukums/ līdz 2018. gada 1. septembrim atradās /Apdzīvotas vietas nosaukums/ un pēc tam pārvietots uz /Apdzīvotas vietas nosaukums/, tāpat /Atbildētājs A/ /Struktūrvienība A/ atradās /apdzīvotas vietas nosaukums/ līdz 2018. gada 1. jūnijam un pēc tam tika pārvietots uz /Apdzīvotas vietas nosaukums/. Salīdzinoši ar prasītājām līdzīgajos apstākļos, atbildētāji tomēr izmaksājuši atlaišanas pabalstu /Atbildētājs A/ /Struktūrvienība A/s darbiniekiem, kuri nepiekrita grozīt darba līgumus.

[4] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2019. gada 1. augusta spriedumu prasība apmierināta daļēji.

No /Atbildētājs B/par labu /pers.A/ piedzīts atlaišanas pabalsts 3094,72 EUR, bet par labu /pers.B/ atlaišanas pabalsts 5532,96 EUR, ieturot no šīm summām likumā paredzētos nodokļus.

Prasība daļā pret Latvijas Republikas /Atbildētājs A/noraidīta pilnīgi.

Prasība daļā par vidējās izpeļņas par piespiedu darba kavējuma laiku piedziņu un morālā kaitējumu piedziņu noraidīta pilnīgi.

No /Atbildētājs B/ par labu /pers.A/ piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 18,47 EUR, par labu valstij valsts nodeva 567,74 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie uzdevumi 2,32 EUR.

[5] Ar Senāta 2020. gada 6. februāra spriedumu atcelts Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019. gada 1. augusta spriedums daļā, ar kuru no /Atbildētājs B/ /pers.A/ un /pers.B/ labā piedzīts atlaišanas pabalsts un /pers.A/ un valsts labā piedzīti tiesāšanās izdevumi, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai Kurzemes apgabaltiesā.

[6] Ar Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnešu 2020. gada 30. aprīļa lēmumu, pamatojoties uz likuma "Par valsts institūciju darbību ārkārtējās situācijas laikā saistībā ar Covid-19 izplatību" 4. panta otro daļu, nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā, lietas dalībniekiem izskaidrotas procesuālās tiesības un dots termiņš šo tiesību izmantošanai.

Motīvu daļa

[7] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi pierādījumus un izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

[7.1] Tiesas kolēģija, atbilstoši Civilprocesa likuma 432. panta piektajā daļā noteiktajam, atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasības noraidīšanai pret /Atbildētājs B/ par atlaišanas pabalsta piedziņu ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ apelācijas instances tiesa

pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai, papildus sniedzot argumentāciju apelācijas sūdzības nepamatotībai.

[7.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā. Savukārt, atbilstoši Civilprocesa likuma 430. panta trešajai daļai, fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[7.2.1] Lietā nav strīda, ka /pers.A/ un /pers.B/ saskaņā ar Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 13. pantu un Militārā dienesta likuma 62. pantu bija /Atbildētājs B/ sastāvā esošās /Atbildētājs A/ civilās darbinieces.

[7.2.2] Strīda nav arī par to, ka /Atbildētājs A/ ar 2018. gada 30. augusta pavēli Nr. 788 id izbeidza darba tiesiskās attiecības ar prasītājām (jo prasītājas piedāvātajiem darba līguma grozījumiem nepiekrita), neizmaksājot atlaišanas pabalstu saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17. panta pirmo daļu, kaut arī brīdinājumos par izmaiņām štata civilā darbinieka darba līgumā bija norādīts uz prasītāju tiesībām saņemt šo pabalstu attiecīgajā apmērā.

[7.2.3] Pirmās instances spriedumā pareizi secināts, ka tā kā darba devējas pienākums izmaksāt atlaišanas pabalstu ir nepārprotami saistīts ar apstākļiem, kas atbilstoši Darba likuma 102. panta nosacījumiem tiek norādīti darba devēja uzteikuma pamatojumā un ir par pamatu darba tiesisko attiecību izbeigšanai, tad prasījums par atlaišanas pabalstu piedziņu atbilstoši Darba likuma 126. panta pirmajai daļai ir pakārtots prasījuma par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu situācijā, kad darba devējs nav ievērojis Darba likumā izvirzītās prasības attiecībā uz darba līguma uzteikšanu.

Secīgi, izskatot lietu daļā par atlaišanas pabalstu piedziņu no jauna apelācijas instances tiesā, strīds nepastāv arī par tādu pirmās instances tiesas nodibinātu apstākli, ka prasītājas nav likumā noteiktajā termiņā un kārtībā apstrīdējušas darba uzteikumus, kaut arī ceļot prasību norādījušas, ka faktiski uzteikuma pamatojums atbilst Darba likuma 98. panta pirmajai daļai, 101. panta pirmās daļas 9. punktam un 104. panta pirmajai daļai, kas prasītāju ieskatā dod tiesības saņemt atlaišanas pabalstu atbilstoši Atlīdzības likuma 17. panta pirmajai daļai.

[8] Senāta 2020. gada 6. februāra spriedumā uzsvērts, ka konkrētās lietas izspriešanā būtiski ir, ka prasītājas bija darba attiecībās ar valsts institūciju, nevis privātpersonu, un tātad puses nebija brīvas savās vēlmēs un solījumos – prasītājām un viņu darba devējam bija saistoši normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi finansiālas atlīdzības saņemšanai no publiskas personas līdzekļiem.

Senāts skaidrojis, ka Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma mērķis saskaņā ar šā likuma 1. pantu ir panākt, lai publiskas personas finanšu līdzekļi un manta tiktu izmantota likumīgi un atbilstoši iedzīvotāju interesēm, novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu, kā arī ierobežot valsts amatpersonu korupciju. Minētā likuma 2. panta pirmā daļa noteic, ka publiska persona rīkojas ar saviem finanšu līdzekļiem un mantu likumīgi, tas ir, jebkura rīcība ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu atbilst ārējos normatīvajos aktos paredzētajiem mērķiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.

Atlīdzības likuma mērķis ir panākt, ka valsts un pašvaldību institūcijās amatpersonu (darbinieku) atlīdzības noteikšanā tiek ievēroti līdzvērtīgi nosacījumi (1. pants), un šī likuma 17. pantā ir reglamentēti atlaišanas pabalsta izmaksāšanas priekšnoteikumi, kas jāievēro attiecībā uz visām minētā likuma 2. pantā norādīto valsts un pašvaldības institūciju amatpersonām (arī darbiniekiem).

[8.1] Tiesas kolēģija ņem vērā, ka saskaņā ar Darba likuma 102. pantu, uzteicot darba līgumu, darba devējam ir pienākums rakstveidā paziņot darbiniekam par tiem apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā, bet nekādas citas prasības par uzteikuma saturu, tostarp norādēm par atlaišanas pabalsta apmēru un izmaksu, likumdevējs nav paredzējis. Uzteikuma būtiskā sastāvdaļa ir norāde uz darba tiesisko attiecību izbeigšanu, bet ne uz atlaišanas pabalsta apmēra noteikšanu, jo pēdējo nosaka likums vai darba koplīgums (sk. *Augstākās tiesas Senāta (paplašinātā sastāvā) 2010. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. SKC-799/2010 (C12316509) 9.1.punktu, 2012. gada 21. marta sprieduma lietā Nr. SKC- 269/2012 (C19054310) 11.1.punktu*).

Līdz ar to, apstāklis, ka prasītājām izsniegtajos uzteikumos bija norādīta atlaišanas pabalsta izmaksa noteiktā apmērā, nenozīmē, ka šāds pabalsts ir obligāti izmaksājams, jo valsts institūciju darbinieku atlaišanas pabalstu reglamentē Atlīdzības likuma 17. pants, kas ir speciālā tiesību norma attiecībā pret Darba likuma normām vai pušu autonomijas principu privāttiesiskajās attiecībās.

Tādējādi, kā norādīts Senāta 2020. gada 6. februāra spriedumā, atlaišanas pabalsta izmaksāšana prasītājām varēja notikt vienīgi Atlīdzības likuma 17. pantā noteiktajos gadījumos, kārtībā un apmērā, savukārt apstāklis, ka uzteikumā norādīts citādi, nevar būt pamats likuma neievērošanai un tāda pabalsta izmaksāšanai, kas neatbilst likuma prasībām un, prasītājām nebija pamata tiesiski paļauties uz to, ka uz viņām minētā likuma normas netiks attiecinātas.

[8.2] Līdz ar to tiesas kolēģijai ir pienākums pārbaudīt, vai /pers.A/ un /pers.B/ darba attiecību izbeigšanas pamats atbilst kādam no Atlīdzības likuma 17. pantā atrunātajiem pamatiem vai arī pastāv šī panta četrpadsmitajā daļā minētie priekšnoteikumi.

[8.2.1] Tiesas kolēģija atzīst, ka lietā netiek nodibināti apstākļi, kuri būtu par pamatu secinājumam, ka ar prasītājām darba tiesiskās attiecības izbeigtas uz kāda no Atlīdzības likuma 17. pantā paredzētajiem pamatiem.

Atlīdzības likuma 17. panta pirmā daļa noteic, ka atlaišanas vai atvaļināšanas pabalstu šajā pantā noteiktajā apmērā izmaksā amatpersonām (darbiniekiem), izņemot karavīrus, ar kurām tiek izbeigtas amata (dienesta, darba) attiecības sakarā ar institūcijas vai amata likvidāciju, amatpersonu (darbinieku) skaita samazināšanu, amatam (dienestam, darbam) noteiktajām prasībām neatbilstošu veselības stāvokli (ieskaitot pārejošu darbnespēju), noteikta vecuma sasniegšanu, pēc kura nav pieļaujama atrašanās dienestā, sakarā ar izdienas pensijas saņemšanai noteiktā izdienas stāža sasniegšanu, kā arī gadījumā, kad tiek atjaunota amatā (dienestā, darbā) amatpersona (darbinieks), kura iepriekš veica attiecīgos amata (dienesta, darba) pienākumus.

Savukārt, Atlīdzības likuma 17. panta $1.^1$ daļa noteic, ka atlaišanas pabalstu amatpersonai (darbiniekam), kuru nodarbina saskaņā ar Darba likumu, izmaksā šā panta pirmās daļas 1., 2., 3. vai 4. punktā noteiktajā apmērā un ievērojot šā panta otrās un ceturtās daļas noteikumus, ja darba līgums tiek uzteikts šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos vai pamatojoties uz Darba likuma 100. panta piekto daļu, 101. panta pirmās daļas 6. vai 11. punktu.

Pārējās minētā likuma 17. panta daļas attiecas uz citiem gadījumiem, kā arī citiem tiesību subjektiem, kā, piemēram, karavīriem, finanšu un kapitāla tirgus amatpersonām, deputātiem u.c. tiesību subjektiem.

[8.2.2] Tāpat, tiesas kolēģija atzīst, ka lietā netiek nodibināti īpaši likumā neminēti gadījumi, kas būtu par pamatu prasītājām pretendēt uz pabalstu 70% apmērā.

Proti, Atlīdzības likuma 17. panta četrpadsmitā daļā noteic, ka atlaišanas pabalstu, izbeidzot amata (dienesta, darba) tiesiskās attiecības pēc savstarpējas vienošanās, ja atlaišanas pabalsta izmaksa nav noteikta citās šā panta daļās vai šajā likumā nav noteikts, ka attiecīgajā jautājumā piemērojams cits likums, var izmaksāt 70 procentu apmērā no mēneša vidējās izpeļņas. Šādā gadījumā atlaišanas pabalsta izmaksu saskaņo ar augstāku iestādi vai amatpersonu (ja tāda ir).

Senāts 2020. gada 6. februāra spriedumā uzsvēris, ka no šīs normas tekstuālā formulējuma skaidri izriet secinājums, ka likumā īpaši neminētos gadījumos darbinieks, kas ir Atlīdzības likuma subjekts, un viņa darba devējs nevar brīvi vienoties par atlaišanas pabalstu. Īpaši likumā neminētos gadījumos pabalsta apmērs nevar pārsniegt 70 procentus no mēneša vidējās izpeļņas un tad jābūt augstākas iestādes vai amatpersonas (ja tāda ir) saskaņojumam.

Tiesas kolēģija secina, ka lietā neatrodas pierādījumi, tādi nav iesniegti arī apelācijas instances tiesā, skatot lietu no jauna, kas būtu par pamatu atzīt, ka konkrētās lietas ietvaros konstatējami īpaši likumā neminēti gadījumi, kas ļautu prasītājām pretendēt uz pabalstu 70 procentu apmērā no mēneša vidējās izpeļņas izbeidzot darba tiesiskās attiecības pēc savstarpējas vienošanās.

[8.3] Ievērojot minēto, kolēģija atzīst, ka prasība par atlaišanas pabalstu piedziņu ir nepamatota pēc būtības un noraidāma, šo tiesas secinājumu nevar ietekmēt arī apelācijas sūdzībā minētais, ka, līdzīgos apstākļos atbildētāji izmaksājuši atlaišanas pabalstu citas brigādes darbiniekiem, kuri nav piekrituši darba līgumu grozījumiem.

[9] Tā kā tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir noraidāma, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 42. panta nosacījumiem nav pamata lemt par tiesas izdevumu piedziņu, jo prasītājas saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 1.punktu ir atbrīvotas no izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434.pantu, tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt /pers.A/ un /pers.B/ prasību pret /Atbildētājs B/ par atlaišanas pabalstu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnese Z.Zaiceva

Tiesnese A.Klaiše

Tiesnese L.Jansone